

CSUTAK ZSOLT

NKE EJKK, Hadtudományi Doktori Iskola

Háború és Politika: a kétélű fegyver, gyakorlat és elmélet egy cél érdekében?

Az immár klasszikussá vált clausewitz-i megállapítás jegyében „a háború a politika folytatása más eszközökkel”, amely alátámasztja a hadtörténetek azon számításait miszerint az emberiség írott történetéből mindössze néhány száz évre tehető a békében eltöltött évek száma. A hadakozás a politikai érdekérvényesítés végső formájaként a különféle kultúrákban és társadalmi, politikai rendszerekben egyetemes módon tetten érhető, mint egyfajta politikai furkósbot, a vallásos, avagy politikai eszmék gyakorlatba ültetésének ultima ratio-szerű eszközeként. A politikai eszmék önmagukban is valóságértelmező és átalakító erővel bírnak, főképp amennyiben fizikai (kinetikus avagy katonai) erőket is képesek párosulni az állami illetve nem-állami szereplők (terroristák, szabadságharcosok) kezében. Napóleon bölcsessége nyomán csupán „két igazi hatalom létezik a világon: a Kard és az Eszme. Hosszú távon viszont mindig az eszme győzedelmeskedik”. Kijelenthetjük, hogy a történelem során a vallásos eszmék asszertívabb és hosszantartóbb módon fejtették ki hatásukat a társadalomra és a hadviselésre a versengő és illékony politikai ideológiáknál.

A panelelőadás során röviden áttekintjük az eszme és a kard szembenállásának, illetve egymásrataltságának relevanciáját és szemléletes példáit, elsődlegesen a nyugati keresztény kultúrkörben maradván. Megvizsgáljuk a kora-keresztény ágostoni igazságos háború elméletének tételeit, a kereszties háborúk korának meghatározó katonai lovagrendjeinek küldetésstudatát, eszmeiségét kontrasztosan szembeállítva a 18. századvégi francia jakobinus diktatúra radikális észak-kultuszával és vallásüldözésével a Nagy Eszme szolgálatában. Ugyancsak, érinteni fogjuk a brit és német keresztény egyházak háborús viselkedésmintáit az első világháború során, akárcsak a mélyen vallásos amerikai elnökök (Eisenhower, Reagan, idősebb Bush) viszonyulását a hidegháborúban az istentelen gonosz „sátáni birodalomhoz”, a Szovjetunióhoz.

Mindezen történelmi példák, jelenségek és politikai megnyilvánulások számos helyen áthallást is nyújtanak napjaink ukrán-orosz háborúját övező média és kultúrharchoz egyaránt.